

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **V. S.**, zast. JUDr. Alenou Strnadovou, advokátkou, se sídlem v Liberci, Tovaryšský vrch 1358/3, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 6. 2004, č. j. 59 Az 157/2003 – 25,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 11. 2003, č. j. OAM-5831/VL-10-08-2003, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

V odůvodnění rozhodnutí žalovaný uvedl, že skutečnosti, uváděné žadatelem o azyl, t. j. obava z pronásledování ze strany manželčina bývalého manžela a snaha legalizovat si pobyt v České republice, nelze důvodům pro udělení azylu podřadit, čímž je naplněna skutková podstata ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, podle níž se žádost zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce rusky psanou žalobu, která byla podle pokynu Krajského soudu v Ostravě přeložena do češtiny tlumočnicí Mgr. N. K. Z obsahu žaloby

vyplývá, že žalobce žádal o přezkoumání napadeného rozhodnutí správního orgánu, neboť se nachází v situaci, kdy se nemůže vrátit na Ukrajinu. Obává se výhrůžek ze strany bývalého manžela své ženy. Uvedl, že 22. 11. 2001 se oženil s M. L., přičemž na jaře roku 2002 je doma navštívil bývalý manžel této ženy a začal vymáhat peníze za nábytek, který po rozvodu manželství u jeho bývalé ženy zůstal. Vyhrožoval, že toho, kdo tuto událost oznámí na policii, zabije. Požadovanou sumu peněz mu dát nemohli, on však přesto trval na tom, aby manželka žalobce tyto peníze nastřádala s tím, že se za měsíc pro ně vrátí. Za měsíc přišel znovu a manželka mu dala část peněz. Sdělil tehdy, že pro zbytek si přijde se svými kamarády, a v případě, že peníze nedostane, všechny zabije. Proto dne 13. 4. 2003 přijel žalobce do České republiky s předpokladem, že potřebné peníze zde vydělá. To se mu však nepodařilo, protože neměl stálou práci, a zatelefonoval tedy ženě, aby si vyřídila vízum a přijela do České republiky za ním. Žalobce vyslovil obavu, že v případě návratu na Ukrajinu je ohrožen jeho život, přičemž jakýkoliv způsob řešení problémů zákonnou cestou mu nezabezpečí ochranu před fyzickým a bezohledným zúčtováním ze strany bývalého manžela jeho ženy.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 21. 6. 2004, č. j. 59 Az 157/2003 – 25, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z obsahu správního spisu, zejména v něm uvedených údajů ze strany samotného žalobce, a ztotožnil se s názorem žalovaného, že žalobce neuvedl v průběhu správního řízení žádný z důvodů, jež by bylo možno podřadit pod důvody uvedené v § 12 zákona o azylu, za jejichž existence lze azyl udělit. V dané věci totiž žalobce v průběhu celého správního řízení uváděl opakovaně v podstatě jeden a tentýž důvod své žádosti o udělení azylu, a to snahu vyhnout se vyhrožování a dalšímu jednání s bývalým manželem jeho nynější manželky, a taktéž snahu o legalizaci pobytu na území České republiky, kde pobývá od dubna 2003. Soud proto souhlasil se závěrem správního orgánu, podle něhož v dané věci byly splněny podmínky ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, za nichž může správní orgán žádost zamítnout.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Namítal, že v řízení o žalobě před Krajským soudem v Ostravě byla porušena jeho zákonná práva, jelikož mu nebyla umožněna účast v tomto řízení. Zdůrazňoval, že si není vědom toho, že by před převzetím rozsudku přijal nějaké písemnosti od uvedeného soudu, a pokud se tak stalo, byly tyto v českém jazyce, kterému stěžovatel nerozumí, a neumí v něm číst. Vzhledem k tomu, že mu nebylo poskytnuto zákonné poučení v jeho mateřském jazyce, domnívá se, že krajský soud nedostál své povinnosti, stanovené v ustanovení § 36 soudního řádu správního, a nepostupoval vůči němu v souladu s čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Proto pokládá rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě za nesprávné, resp. za takové, které je stiženo nepřezkoumatelností z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Navrhuje, aby napadené usnesení (správně „rozsudek“) bylo zrušeno a věc byla vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně žádal, aby Nejvyšší správní soud přiznal podané kasační stížnosti odkladný účinek podle § 107 s. ř. s.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a sdělil, že vzhledem k jejímu obsahu se k ní již dále podrobně vyjadřovat nebude. Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti nepodpořil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uvedl ve své kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že je podána včas, a je jí napadáno rozhodnutí (rozsudek), proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátkou. Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutné předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, nýbrž je jeho úkolem posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvod vymezený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., specifikovaný stěžovatelem v kasační stížnosti.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Stěžovatel namítá, že takovou vadou řízení před Krajským soudem v Ostravě bylo to, že mu uvedený soud neumožnil účast v tomto řízení. Pokud mu totiž uvedený soud nějaké písemnosti, obsahující zákonná poučení (tedy i poučení o záměru soudu rozhodnout o věci bez jednání), zaslal, učinil tak v českém jazyce, jemuž stěžovatel nerozumí a neumí v něm číst.

Nejvyšší správní soud po přezkoumání věci dospěl k závěru, že namítanou vadou nebylo řízení před krajským soudem zatíženo.

Soudní řád správní neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v § 64 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení prvé a třetí části občanského soudního řádu (o. s. ř.). Podle § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá stěžovatelem zmíněný § 36 s. ř. s. a čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině, a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení tak účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba v řízení vyjde najevo. Totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočníka účastníku, s nímž se nelze dorozumět jinak než znakovou řečí. Z uvedených ustanovení plyne, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, a ne za každé procesní situace je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost v souladu s gramatickým, teleologickým i systematickým výkladem vzniká soudu pouze tehdy, pokud o to účastník řízení požádá, dále, dojde-li k ústnímu jednání, a pak pouze za situace, že je soudu zřejmé, že účastník řízení by pro jazykovou bariéru nemohl účinně obhajovat svá práva v řízení před soudem; potřeba tlumočníka musí být přitom zcela zjevná a musí v řízení vyplynout sama.

V projednávané věci má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel nebyl v průběhu řízení nikterak zvýhodněn. Vyplývá to již především z toho, že ačkoliv podal žalobu v ruském jazyce, soud nechal tuto žalobu přeložit do jazyka českého, aby se mohl s jejím obsahem náležitě seznámit, čímž nepochybně chránil především práva stěžovatele a stěžovateli tak zajistil přístup k soudu. Poté Krajský soud v Ostravě zaslal stejnopis žaloby žalovanému, a ten se k jejímu obsahu vyjádřil. Stejnopis tohoto vyjádření zaslal poté stěžovateli, stejně jako zaslal oběma stranám sporu výzvu ohledně možnosti rozhodnout ve věci bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Žádná ze stran, tedy ani stěžovatel, ve lhůtě dvou týdnů

nevyjádřila svůj nesouhlas s takovým způsobem rozhodování, přičemž nutno zdůraznit, že stěžovatel vůbec na jemu zaslané písemnosti nereagoval. Stěžovateli bylo přitom vyjádření žalovaného a zmíněná výzva doručeny dne 28. 1. 2003, jak to vyplývá ze záznamu na doručence od obálky, v níž byly písemnosti stěžovateli doručeny. Krajský soud proto nepochybil, když rozhodl ve věci bez nařízení jednání (tak totiž Nejvyšší správní soud porozuměl stěžovatelově poznámce, že krajský soud rozhodl „bez jeho účasti“) poté, co stěžovatel na jemu doručenou výzvu vůbec nereagoval, třeba např. alespoň pouhým sdělením, že jí nerozumí. Z obsahu spisu je patrné, že i za situace, kdy by takové sdělení či vyjádření bylo sepsáno v jazyce ruském či snad v jazyce ukrajinském, nechal by Krajský soud v Ostravě i tuto písemnost přeložit, stejně jako to učinil s rusky psanou žalobou. Pokud však stěžovatel zůstal zcela nečinný, nemohla krajskému soudu vyvstat pochybnost, že výzvě neporozuměl, a tudíž ani potřeba tuto výzvu překládat do ruského či mateřského jazyka stěžovatele a ustanovit mu tlumočníka. Ostatně v obdobné věci již Nejvyšší správní soud judikoval tak, že samotná skutečnost, že účastník řízení je cizí státní příslušník sice může být podle konkrétních okolností předpokladem, že soud bude povinen přistoupit k poučení účastníka o jeho právu jednat ve své mateřštině, sama o sobě mu však bez dalšího povinnost poučit účastníka (v jiném než českém jazyce) o uvedeném právu nezakládá.

Stížnostní námitku dovolávající se ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. neshledal proto Nejvyšší správní soud důvodnou. Proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu zvlášť nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel nebyl s kasační stížností úspěšný, a žalobci podle obsahu spisu náklady řízení o kasační stížnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. dubna 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu